

piszkavassal és hamuzó seprűvel. Azóta fekete a nyúl füle, kurta a farka és szürke nyáron a szőre.

Merő véletlen ez a nagyfokú egyezés vagy sem, egyelőre megválaszolatlan kérdés. Annyi bizonyos, hogy a már gyermekkoromban hallott mesét nem az említett kiadványból ismeri édesapám.

Mitruely Miklós

A népköltészet közösségi jellege

Poesis vulgaris existit. Ez az, amivel — úgy gondolom — mindenki egyetért. De hogy miként születik? E körül már megoszlanak a vélemények. A népköltészet közösségi jellegét ugyan senki sem tagadja, de az elmúlt években eluralkodott nézetek szerint ez csak a népköltészeti alkotások ún. „széténeklési“ folyamatára vonatkozik.

Ezzel az egyoldalú felfogással már csak azért is szükséges vitába szállnunk, mert a legszélsőségesebb változatai éppen a legnagyobb tömeghatású kiadványainkban, normatív, mérvadó igényű egyetemi jegyzeteinkben és irodalomelméleti tankönyveinkben fogalmazódtak meg. Ezek lényege sommásan a következő: eredetileg mindegyik, ismétlem, *mindegyik* népi alkotás *egyetlenegy* személy szerzeménye, s közösségivé csak a továbbterjedés és változatképződés során válik, vagyis *utólag*. Ezt a felfogást bontja ki a kolozsvári Babeş—Bolyai Tudományegyetem jegyzete is (*Bevezetés a magyar filológiába*. Bukarest, 1962.). A Gh. Dima Zeneművészeti Főiskoláé (*Curs de folclor muzical*. Bucureşti, 1963.) még tovább ment. Erdembeli tudományos érvelés helyett mellébeszél, s a vitát negatívan befolyásolva s mintegy eleve kizárva, kijelenti: „A burzsoá teoretikusok a múltban maguk is vallottak egy »elméletet« az ún. közösségi alkotásról, mintha ez a folklór jellemzője volna. A műköltészetnek ismeretes a szerzője, ezzel szemben a folklórt — szerintük — a közösség, az egész nép hozza létre; a népet közben láthatatlannak, differenciálatlannak, megosztatlannak tekintik. Nem nehéz felismerni: ebben a megfogalmazásban az a vélemény is megbújhat, hogy a folklór kidolgozásában a kizsákmányoló osztályok is részt vennének.“ Ugyanez a felfogás a névtelenségről szóló fejezetben még szélsőségesebb megfogalmazásban tér vissza. Ennek ellenére a jegyzet mégis levonja a látványos következtetést, miszerint: „A közösségi jelleg a folklór állandó velejárója, mindenkori sajátja és a folklór életében örökösen jelen van.“ A bukaresti Ciprian Porumbescu Zeneművészeti Főiskola jegyzete (*Folclor muzical*. Bucureşti, 1967.) már körültekintőbb, ebben azonban szintén kategorikus: „Eredetileg mindegyik dalt egy ember alkotta. A csoportos alkotások ritkák.“

Lényegében ugyanezt a felfogást variálják az irodalomelméleti tankönyvek: „Eredetileg minden népköltészeti alkotás egy ember alkotása“ (*Irodalomelméleti alapfogalmak*. Bukarest, 1958. Ugyanezt lásd *Magyar nyelv és irodalom*. Tankönyv a IX. osztály számára. Bukarest, 1968.).

E fejtegetések java részében viszont a továbbiak során — ellenkező egyoldalúsággal — már alig esik szó az egyén szerepéről, mintegy a többség passzivitását, a közösség alárendeltebb szerepét, az igazi népi tehetségek számának erősen szűk voltát sugallván. (A szerzők talán észre sem vették, hogy szándékuk ellenére tulajdonképpen milyen közel kerültek a „gesunkenes Kulturgut“ elméletéhez — ha demokratikusabb formában is.) Holott a legkisebb változtatásnak is éppen az egyén a

hordozója. Csakhogy az egyén hozzájárulása nemcsak a lényegtelenebb változatképződésekben, hanem még az újabb típusok és verziók születésében, kialakulásában is általában sokkal jelentéktelenebb az átvett, felhasznált anyagnál. Máskülönbén éppen ez a magyarázata az új népdalok viszonylagos formai csiszoltságának és gördülékenységének, nem is beszélve — az egyén szerepét mérlegelve — az azonos körülmények közepette, de egymástól függetlenül keletkező párhuzamosságok temérdek lehetőségéről.

A népköltészeti alkotás nem azért közösségi, mert ismeretlen az ún. „szerzője“. Közösségi marad akkor is, ha egyik-másik módosításnak sikerülne pontosan kiderítenünk a szerzőjét — mint például az írásbeli terjedés nyomán követésekor. És fordítva: a népi alkotó többek között éppen azért marad ismeretlen, mert a módosításai mennyiségileg jelentéktelenek — a költői becsvágyú, önállóan verselők nagy többsége pedig esztétikai okok miatt nem érvényesül.

A kérdés tudományos vizsgálatát az nehezíti meg, hogy az újnak a születését rendszerint nehezebb nyomon követni. Mert a változatképződés ugyan permanens folyamat, de közel sem egyenletes. Újabb alaptípusok gyorsabb kialakulását viszonylagos stabilitás követi. Hogyan születik az új, az újabb típuson belül hogyan és miért születnek újabb változatok, s mi ebben a folyamatban egyén és közösség súlya és szerepe? E kérdések jobb megvilágításához szeretnék hozzájárulni néhány konkrét adat elemzésével, nem térvén ki a műköltészeti alkotások folklorizációjának a kérdésére.

Az a régebbi katonadalunk, amely egyik új népdaltípusunk alapjául szolgált, egykor egészen általános és közismert volt, az idősebb meg a középnemzedék még ma is jól ismeri. Íme néhány versszak az újabban (Csokalyon, 1961-ben) lejegyzett Bihar megyei változatokból.

$\text{♩} = 138$

Ka-to-ná-nak nem jó len-ni,
 Mer sok pu-lic-kát kell en-ni,
 Réz a csaj-ka, bá-dog a fe-de-le,
 Pu-lic-ká-val rak-ják te-le.

(Énekelte Csomaközi György, született 1902-ben. 3. versszak)

*Katonának úgy jó volna,
Ha a sövény kolbász volna,
Tölténytáska boros üveg lenne,
Főhadnagy úr szép lány lenne.*

(Énekelte Szabó Gyula, született 1925-ben.
2. versszak)

*Felmásztam az eperfára,
Megakadt a gatyám szára.
Ejnye rózsám, azt a rézangyalát,
Akaszd ki a gatyám szárát!*

(Énekelte Csomaközi György. 1. versszak)

E csipkelődő, gúnyolódó tréfás katonadal fő motívuma jól ismert már a régi román folklórban is, bizonyságául a közös sorsból fakadó közös szemléletmódnak. Engedjék meg, hogy ízelítőül e változatokból is bemutassak néhány szemelvényt:

*De-ar fi pușca de cucuță,
Bucuros aș fi răgută;
De-ar fi pușca de tocană,
Bucuros aș fi cătănă;
De-ar fi pușca de hămeiă,
Regimentu de femei,
Și tisturi de pătrânjei (...)*

(Jarník—Bârseanu: Doine și strigături din
Ardeal. Brașov, 1895.)

*Cătăni-re-aș cătăni,
Căpitan mândra de ar fi (...)*

(Bornemisa: Cele mai frumoase cîntece
poporale din Ardeal și Banat. Cluj, 1926.)

A román alaptípusnak a magyarhoz hasonlatos újabb keletű metamorfózisáról azonban már nincs tudomásom. Ilyen új változatok sem a bukaresti, sem a kolozsvári intézetben nem találhatók. Ez a hiány, természetesen, még nem bizonyítéka nemlétüknek, hiszen azok az új magyar változatok sincsenek meg a kolozsvári intézet — máskülönben igen gazdag, nemzetközi viszonylatban is jelentős — gyűjteményében, amelyekkel az alábbiakban foglalkozni fogok.

Az új magyar alaptípus a már bemutatott régi katonadalból alakult ki, feltehetőleg 45 után, a mezőgazdaság erőteljes gépesítésének időszakában, egy erősen mezőgazdasági jellegű övezetben, ahol a népköltészet ma is eleven, minden bizonynyal a „motorosok“, a traktorosok és más mezőgazdasági gépezetek, meg a hozzátartozóik körében és környezetében. Legfőbb katalizátora és terjesztője a gépállomások és a szakiskolák hálózata. Az új szövegeket szinte kivétel nélkül a régi katonadal közismert dallamára éneklik, hacsak már a régi szöveg is nem kapcsolódott más dallamhoz.

Ez az új típus már is annyira elterjedt és népszerű, forgalmi értéke oly nagy, hogy bátran minősíthetjük valódi népköltészetnek.

Az új verzió képrendszere találébb, kifejezőbb, érzékletesebb az eredeténél. Ami pedig tárgyának gyökeres megváltozását illeti, némi túlzással szólva, valami

olyasmi következik be itt is, amit Vucsetics világhírű szobra, a *Kovácsoljunk a kardból ekevasat* ábrázol. Hallgassunk meg néhány változatot:

*Motorosnak úgy jó volna,
Ha a volán kolbász volna.*

(Viszonylag e két sor a legállandóbb.)

*Benzintartány boros kancsó lenne,
A brigádos szép lány lenne.*

(Szekelyhíd, 1961. Tunyogi Sándor, született 1931-ben.)

(Ez utóbbi kettő viszont rendkívül változékony, e két sornak van a legtöbb variánsa. Például: „Motorinatartály boros hordó volna” — Csokaly, 1961. Tódor Mihály, született 1933-ban; vagy: „Benzinlámpa sörös üveg volna” — Nagykágya, 1962. Simon István, született 1931-ben; „Az egész brigád lány volna” — Székelyhíd, 1961, Szenkó Ferenc, született 1941-ben.)

*Felültem a „jár“-traktorra,
Megakadt a mackóm szára.
Gyere babám, azt a rézangyalát,
Akaszd ki a mackóm szárát!*

(Szekelyhíd, Tunyogi)

Eléggé változékony a traktorok elnevezése, gyári jegye is — így kerül a „jár” (I.A.R. = Industria Aeriană Română) helyébe az „Universal”.

A változatok érdekesen tükrözik az énekesek társadalmi rétegződését is. Más-ként éneklük ugyanis az egyszerű traktorosok, mint a brigádosok vagy a magasabb beosztású gépészek, és megint másként a szakiskolások. Ezek az eltérések mennyiségileg, formailag nagyon csekélyek ugyan, de tartalmilag egyáltalán nem közömbösek. Egy szekelyhídi főgépész csoportvezető egyszerűen csak így énekelte: „Szere-tőm egy szép lány volna” (Csokaly, 1961. Kerezi Ernő), a gépésziskolában a tanulók már emígyen: „S a praktikásom szép lánye volna” (Érmihályfalva, 1961. Nagy Sándor, született 1943-ban), a traktorosok többsége viszont a következőképpen: „A brigádos szép lány lenne”. Ez utóbbi máskülönben a legelterjedtebb változat, ami nem is meglepő, hiszen jóval több az egyszerű csoporttag, mint a csoportvezető, az egyszerű traktoros, mint a brigádos. S e ténynél érdemes megállnunk egy pillanatra. Ezek a kis eltérések is igazolják, hogy az utólagos változatképződés közel sem csak az emlékezőtehetség viszonylagosságának a következménye, hanem ellenkezőleg: a társadalmi valóságból fakadó vágyaknak és törekvéseknek megfelelő ösztönösebb vagy tudatosabb alakítókézségnek.

Hasonló változásokon ment át egy ismert félnépi mulatózó diákdalunk is. Ennek is sok változatát jegyeztük már le, nagyjából ugyanabból az övezetből, kialakulása azonban — néhány adatom tanúsága szerint — az előbbinél korábban megkezdődött. Íme a friss, eleven ritmusú dal kétféle változata:

A RÉGI SZÖVEG

*A diákgyerek, sose kesereg,
Ott van a ló, nagy a feje,
búsul eleget...*

AZ ÚJ SZÖVEG

*Motoros gyerek, sose kesereg,
Élég nagy a traktorkereké, fordul
eleget!...*

(Érendréd, 1967. Ifj. Fejes György. Gyűjtötte — levélbeli kérésemre — Márton Ferenc.)

Továbbá:

*Tintaléből nem élhet meg a
diákfiad ...*

*Nyersolajból nem él meg a motoros fiad.
Hocci a pipám meg a bőrruhám,
Csapj föl öcsém motorosnak,
a rézangyalát!*

(Csokaly, 1961. Búzás István, született
1940-ben.)

Megjegyzem, az „Aki diák akar lenni, Nem kell annak megijedni“ kezdetű másik félnépi diákdalunknak is kialakult egy motoros változata. Hasonlítsuk össze a két szöveget:

A DIÁKSZÖVEG

*Diákélet jó élet,
Akármilyen rossz élet,
Internátus a hazája,
Barna kislány a babája,
csuhajja.*

(Érszalacs, 1952. Kléh Erzsike)

A MOTOROSDAL

*Traktoros élet szép élet,
Akármít is beszélnek.
Deszkabarakk a hazája,
Barna kislány a babája,
csuhajja.*

(Érszalacs, 1952. Brugós Teréz)

Befejezésül, engedjék meg, hogy bemutassam egy másik régi, de komolyabb tartású katonadalunk rendkívül jellemző átalakulását ugyanazon a vidéken. Bár az új forma csak nemrég merült föl, annyira kiforrottnak tűnik, hogy feltételezhető megszilárdulása (az adatközlő is többször hallotta a traktoriskolában). Az eredetije így hangzik:

*Hu-szá-ro-san vá-ga-tom a ha-ja-mat,
Nagy-vá-ra-don nyer-ge-lik a lo-va-mat
Tíz na-pi zab, szé-na, szal-ma fel van pa-kol-va,
Adj egy csó-kot, kis-an-gya-lom, az út-ra!*

*Csókot adni a huszárnak nem lehet,
Mer a huszár nem igaz szívből szeret.
Ha a huszár igaz szívből engemet szeretne,
Maga mellé a nyeregbe ültetne.*

*Gyenge vagy te, kisangyalom, a lóra,
Táncol a ló, te meg leesel róla.
Majd ha egyszer én ülök a, sejhaj, a nyeregbe,
Felvágatok a csillagos egekbe.*

(Érszalacs, 1952. Kecskés Viola, született
1939-ben. 3—5. versszak)

Most pedig hallgassák meg az újat:

*Motorosnak vágatom a hajamat,
Nagyváradon javítják a motromat,
Motorina, kevert benzín fel legyen tankolva;
Gyere, rózsám, adj egy csókot az útra!*

*Motorosnak csókot adni nem lehet,
Mert a motros igaz szívből nem szeret.
Ha a motoros igaz szívből szeretne, szeretne,
Maga mellé az ülésbe ültetne.*

*Kicsi vagy te, babám, még az ülésbe,
Ráz az „utosz“, majd kiesel belőle.
Ha még egyszer felülnek a, sejt-haj, az ülésbe,
Bekapcsolnám a monettát ötösbe.*

(Érendréd, 1967. Ifj. Fejes György. Gyűjtötte — levélbeli kérésemre — Márton Ferenc. Értékes segítségéért ezennel is kifejezem köszönetemet.)

De folytatása is van. Az előbbi új daloktól eltérően azonban ez tragikusba hajló. Az a versszak, amelyből kialakult, elvétele ugyan az idézett katonadalunk végén is előfordul (mint az alábbi példánkban is), sőt nagyon találó áthajlással, de az esetek többségében egy más dallamú és más szövegű katonadalhoz kapcsolódik. Hallgassuk meg előbb az eredetit, majd az új változatot:

$\text{♩} = 112$

*Csil-la-gos ég, mer-re van az én ha-zám,
Mer-re si-rat en-gem az é-des-a-nyám?
Nem si-rat az, mer el van az, sejt-haj, te-mel-ve,
A sír-já-ra ró-zsá-fa van ül-let-ve.*

(Érmihályfalva, 1968. Nemes Zsigmond, született 1898-ban, 3. versszak.)

*Kicsi szívem, merre van az én hazám,
Merre sirat engem az édesanyám?
Nem sirat, mert rég el vagyok feledve, temetve,
Megnyomott az „Universal“ kereke.*

(Érendréd, 1967. Ifj. Fejes György. 4. versszak.)

A jelenkori folklór — s ezzel, úgy gondolom, nem mondok teljesen újat — sokoldalúan tükrözi a nép életének jelentősebb eseményeit, alkotóinak érdeklődési körét. Az is természetes tehát — s nincs benne semmi meglepő —, hogy költészetében a dalban említettekhez hasonló események is megfelelő visszhangra találnak, bi-

szonyságául a jelenkori népköltészet életképességének abban a közösségben, amelyben születik.

Úgy érzem, érdemes és érdekes kiemelni, hogy a bukaresti Néprajzi Intézet musceli monográfiájának munkaközössége az elmúlt években a román folklórban is rábukkant hasonló tárgyra, ez azonban — a magyartól eltérően — egy hagyományos és ismert pásztordalból alakult ki, a „Ciobănaș de la miori — Un' ți-a fost soarta să mori“ kezdetűből (Adrian Vicol szíves tájékoztatásáért ezennel is köszönetet mondok).

Ilyen tárgyú román népdalok-népballadák azonban — a magyar változatokhoz hasonló környezetben — az ország más tájain is megtalálhatók. Nagyobb fokú elterjedését az alább közölt újabb gyűjtéseim is igazolják:

(Și) Viorel de pe tractor, măi, măi, (bis)
Un' ți-a fost ursit să mori, (bis)
Sub șenila de tractor.

Eu i-am spus șefului meu (bis)
Că n-am frînă la K.D.-u.

Șefu a spus că frîna-i bună, (bis)
Să-i dau drumu la mașină.

Coborînd din deal în sat (bis)
Tractoru s-a răsturnat, (bis)
Șenila m-a apucat.

Și a lăsat cu jurămînt (bis)
Cine m-o băga-n pămînt,

Să nu mă-ngroape adînc (bis)
Să aud tractor arînd.

Să mă-ngroape mai afară (bis)
S-aud tractoare cum ară,
Tractoriștii fluierînd,
Fecela cu ei cîntînd.

(Coșbuc — volt Hordó —, Beszterce-Naszód. 1969. Dovleac Augustin, született 1952-ben, 1968. december 24-én tanulta a Zsombolyán végzett Olar Lucától a Beszterce-Naszód megyei Telcsben.)

Népdalaink átalakulását az alábbi táblázattal külön is szemléltetni szeretném:

KORSZERŰ BEHELYETTESÍTÉSEK

A huszárnak csókot adni nem lehet,
Mer a huszár nem igaz szívből szeret.
Ha a huszár igaz szívből ... szeretne,
Maga mellé a nyeregbe ültetné.

Motorosnak ...
... a motros ...
... a motros ...
... az ülésbe ...

Való igaz, más versszakokban a változtatások általában nagyobb fokúak, ennek ellenére példánk talán eléggé meggyőzően szemlélteti: a tárgy gyökeres megváltoztatása, a környezet teljes kicserélése mennyiségileg mily kevés módosítással is el-

érhető. Kérdem, melyik neves költő vállalna vagy merne a sajátjának tekinteni-nevezni egy olyan alkotást, amely csak ilyen kis mértékben tér el egy másik műtől, hacsak nem paródiáról lenne szó.

*

A régi és az új típusok párhuzamosan élnek egymás mellett ugyanazon a területen. Gyűjtéseink érdekessége, hogy az adatközlők többsége vagy csak a régít, vagy csak az újat ismeri, tehát a „főbb“ változtatókra nem sikerült rábukkannunk. Akadt ugyan, aki többedmagával magára vállalta a részszerzősége, de — nem ismervén az eredetét — nyilván csak túlzott érzelmi azonosulásról lehet szó. Azok viszont, akik ismerték vagy töredékesen emlékeztek a régre, s feltételezték is összefüggésüket, nem vállaltak még részszerzősége sem.

Ezek az új népdaltípusok spontánul alakultak ki, megvolt irántuk a társadalmi igény, s ez is bizonyítja, hogy a romániai magyar népköltészet életében továbbra is jelentős szerepe van a nép spontánul ható közösségi érzelme- és gondolatvilágának is.

E változatok *valódi* népdalok, illetve magukon viselik a népdallá válás minden jegyét. Még a diákdal leszármazottjáról is elmondhatjuk, hogy népiesebb lett az elődjénél. Mindezt azért kell újra hangsúlyoznom, mert a különféle túlzások, torzítások és tévedések vagy félreértések visszahatásaként az a nézet kezdett teret hódítani, hogy új folklór az elmúlt időszakban nem is született. A folklorizáció ütemével szemben tanúsított türelmetlenség ugyanis folklórnak minősített ismert költőtől nemes szándékkal íródott sikerült népdalutánezakat és — sajnos, jóval nagyobb mennyiségben — kevésbé sikerült versfaragmányokat, mielőtt ezek gyökeret vertek, valamennyire is elterjedtek volna. Nem a sikerült alkotások művelődési szerepét és terjesztésüknek szükségességét vitatom, hanem szerzőik nevének indokolatlan és jogtalan elhallgatását és névtelen folklórnak minősítésüket.

Ho:ott továbbra is születnek valódi népdalok is, a hagyományos témákba simulóbbak, azokból építkezők s ezért kevésbé feltűnők mellett — a témát illetően — ennyire szembeszökően újak is, melyek kialakulásuk módja szerint is közösségi jellegűek. E típusok metamorfózisa is figyelmeztet arra, hogy a leíró módszeren túlmenően a *úrában* is nélkülözhetetlen a diakronikus szemléletmód és módszer, csak így nyerhetünk megbízhatóbb képet az új születésének közösségi jellegéről is.

A folklorisztikának továbbra is fontos feladata az egyén szerepének, hozzájárulásának a vizsgálata, a kiemelkedőbb népi tehetségek felkutatása és művészetük egyéni jegyeinek felfedése, de ennél is fontosabb a tipikus, a jellemző minél hitelesebb megközelítése: az elterjedtség, a népszerűség, a közismertség fokának a vizsgálata (természetesen egy adott korszakban), leválasztva az esetlegest. Az egyén szerepének mértéktelen eltúlzásával sehogysem érthető meg, miként történhetett, hogy az egykori írástudatlan jobbágyság és az értelmiség műveltségi színvonalá alatt maradó utódaik népköltészetének csúcspontjai (s itt most nem gondolok föl-tétlenül a most bemutatott változatok mindegyikére) a világirodalom remekeivel vetekszenek.

Ennek a „titoknak“ a legelfogadhatóbb magyarázatát Csanádi Imre és Vargyas Lajos szavaival igyekszem visszaadni, szabad átcsoportosításban és saját kiemelésekkel (*Röpülj páva, röpdülj*. Budapest, 1954): A népi alkotásokban nemegyszer egy egész országnyi parasztság vesz részt, méghozzá nemcsak az egyidőben élők, hanem akár nemzedékek. A dalosokat századok óta kialakult költői és zenei formák szőtték körül, csak beléjük kellett illeszteniük egy-egy új történetet, egy-egy új elgondolást, a keret készen kínálkozott. Beszélhetünk-e itt *egyéni* szerzőségről ezek után? Aligha.

Földműves szerző helyesírási hibákkal „hitelesített“ verse még nem jogcím a népköltési kiadványokba való szerepeltetésre. Egyszerűen dilettáns írás az ilyesmi az esetek többségében: a népkultúrából kiszakadt, de igazi műveltséget nem szerző ember dadogása az irodalom kapujában. *A népköltészetnek súlyt és értéket az ad, hogy közösség munkája rejlik benne.* A soknévtelen paraszti alkotó ily módon képes arra, amire egyénileg csak a művelt nagy költő: hogy maradandó értékeket teremtsen. Nincs más hátra, el kell fogadnunk, hogy a népdalt maga a nép, a közösség alkotja.

Könczei Adám

Elhangzott 1969. szeptember 2-án Bukarestben a nemzetközi folklorfesztivál keretében megrendezett nemzetközi tudományos ülészakon román nyelven „Caracterul colectiv al poeziei populare în prizma variantelor unor noi cantece populare maghiare (umoristice, vesele, satirice) din județele Bihor și Satu Mare; interferențe cu cîntecul popular românesc“ címmel. Rövidített szöveg.

Barcasági csángó gyermekfolklór

Hosszúfalusi sisilgető *Aludj, baba, aludjál,
(Altató) Feljött már a csillag,
Aranyszűőrű kis báránka
Hazafelé ballag.
Fűszkére ült már és
A dalos madárka,
A cica és dorombol,
Félmént a padlásra.*

Krizbai mondóka *Gyé, macsika, Brassóba!
Ostort vészünk a bűörtba.
Mire való az ostor?
Attól szalad a csitkúó.
Mét szaladjon a csitkúó?
Mert már otthon Anikúó.*

(A felnőttek ennek ütemére lovagoltatják a térdükre ültetett kicsiket.)

Hétfalusi új kiolvasó *Két kicsi kecske
Kiment a meccsre,
Rúgják a futbalt, gól!
Mond meg te,
Hányat rúgtak be!*

(Akire az utolsó szótag esik, mond egy számot. A kiolvasó még annyit számol, és az lesz a fogó.)

Seres András gyűjtéséből